

Asia: VN/23161/2023

Lausuntopyyntö Suomen Teollisuussijoitus -konsernin muodostamista koskevasta HE-luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Mikro- ja yksinyrittäjät ry (MYRY) kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laeiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta, ja siihen liittyviksi laeiksi, sekä Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry suhtautuu myönteisesti Business Finland Venture Capital Oy:n, Ilmatorahasto Oy:n sekä Oppiva Invest Oy:n toiminnan yhdistämiseen Suomen Teollisuussijoitus Oy:n yhteyteen ja pitää hyvänä, että yhdistymisellä tavoitellaan tukifunktioiden keskittymisen kautta taloudellisia säästöjä.

Yhdistymisen tavoitteet ovat selvät ja on kannatettavaa, että hankkeen avulla Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle annettaisiin vahva talouden kasvuun ja investointien edistämiseen keskittyvä tehtävä. Mikro- ja yksinyrittäjät ry haluaa kuitenkin painottaa, että tämä uusi tehtävä ei saa rajautua vain perinteisiin teollisuuden ventialoihin, vaan uudistamisen tavoitteena tulee olla laajemmin talouden uudistaminen sekä monipuolinen innovaatiotoiminta.

Julkista rahoitusta tulisi erityisesti suunnata yrityksiin, jotka vahvistavat osaamista sekä innovatiivisuutta ja luovat niin uutta teollisuutta kuin yhtä lailla palvelualan tai luovien alojen yrittäjyyttä ja innovaatioita Suomeen. Uuden valtionyhtiön tehtävä pitäisi olla laajasti ja vahvasti innovaatioita tukevassa toiminnassa, eikä ajaa vain perinteisiä teollisuuspoliittisia tai työvoimapolitiittisia tavoitteita.

Hallituksen kehysriihessä keväällä 2024 linjattiin selvästi, että TKI-rahoitusta lisätään myös kulttuurin ja taiteen aloille ja tuetaan näiltä aloilta nousevia kaupallisia innovaatioita ja tutkimusta. Kasvurahoituksen osoittaminen myös muille kuin perinteisille vienti-, teknologia- ja teollisuusaloille on välttämätöntä talouden uudistamisen ja kasvun kannalta. Nyt tehtävillä säädösmuutoksilla tulisi laajentaa elinkeino- ja teollisuuspoliittista rahoitus- ja sijoitustoimintaa, eikä rajata sitä liian suppeaksi.

Olisi oleellista, että toimialariippumattoman valtionyhtiön tehtävän määrittelyssä otetaan laajalaisesti eri toimialat sekä sidosryhmät mukaan ja tunnistetaan uusia liiketoimintoja, trendejä ja innovaatio- sekä kansainvälistymismahdollisuuksia. Tärkeää olisi luoda pitkän tähtäimen toiminta- ja ohjausmalleja, etenkin jos EU:n erilaisia rahoituksia halutaan hyödyntää tehokkaammin, missä Suomi ei ole onnistunut kovinkaan tehokkaasti viime vuosina

Ylläolevaan viitaten MYRY esittää myös kantanaan, että 'Teollisuustuki Oy:n' nimeämistä pitää vielä pohtia uudelleen. On tärkeää, että valtionyhtiö korostaa olevansa toimialaneutraali.

Esityksessä nostetaan esiin ns. mittelstand-yritykset. Kokonaisuudessa jätetään kuitenkin kokonaan huomioimatta, että niin startup-yritykset kuin mittelstand-yritykset ovat lähes poikkeuksetta syntyvaiheessaan joko yksin- tai mikroyrityksiä. Keskittyminen kapeakatseisesti vain perinteisten teollisuusalojen ja keskisuurten yritysten tukemiseen aiheuttaa sen, että Suomi jää merkittävästi jälkeen kilpailijamaista, jos se sulkee pois monipuolisen innovaatiotoiminnan tukemisen etenkin mikroyritystoiminnan alkuvaiheessa. Esim. kaikissa Pohjoismaissa sekä Baltian maissa juuri mikroyritysten vienti on moninkertaisella tasolla.

Isommat elinkeino- ja innovaatiohankkeet muodostavat tyypillisesti ryhmittymiä, jotka koostuvat useista pienemmistä mikro- ja pk-yrityksistä. Verkostomainen tapa toimia on yleistä nykypäivän yritys kentässä. Tällaisiin hankkeisiin tehtyjen sijoitusten hyödyt tukevat laajemman yritys kentän toimintaa ja kasvua sekä luovat monipuolisen ja elinvoimaisten yritysten ekosysteemin, joka houkuttelee ulkomaisia pääomasijoittajia ja lisää investointeja.

Nykyisellään on huolestuttavaa, että suomalaisten startup-yritysten keräämä rahoitus on heikentynyt suhteessa muihin maihin. Isona tekijänä rahoituksen heikentymisessä on se, että kansainväliset sijoittajat eivät ole sijoittaneet Suomeen aikaisemmassa tahdissa. Kansainvälisten sijoitusten vähentyminen johtuu yleisestä markkinatilanteesta, ja sijoittajien vetäytyminen oli erityisen näkyvää vuonna 2023. Samaan aikaan kun Suomen aikaisen vaiheen rahoituskapasiteetti on kutistunut, toteutuneiden sijoitusten määrä on kasvanut merkittävästi Ruotsissa sekä Baltian maissa.

Suomen Teollisuussijoitus Oy:n keskeinen tehtävä kasvun ja investointien edistämiseksi tulisi olla kestävä, monivuotisen ja pitkäjänteisen tuen luominen, joka edistää ennakkoluulottomasti eri

toimialojen innovaatioita, eri toimialojen yhteistyötä ja kannustaa uutta luoviin hankkeisiin. Kasvurahoituspäätöksissä tulisi huomioida myös arvopohjaiset näkemykset ja rahoituksen pitäisi luoda ympäristöllisesti ja sosiaalisesti kestävää liiketoimintaa. Myös ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämisen ja koulutusviennin edistämisen tulee edelleen olla tärkeässä roolissa, kun Oppiva Invest Oy yhdistetään Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry esittää, että osana Suomen Teollisuussijoitus Oy:n uutta tehtävää pitäisi tehdä selkeä kohdentaminen mikroyritysten varhaisen vaiheen kiihdyttämö- ja innovaatorahoitukseen. Yli 95 % kaikista yrityksistä Suomessa on mikroyrityksiä. Suomella on kaikki mahdollisuudet luoda ketterä ja kansainvälinen mikroyritysten ekosysteemi lyhyessä ajassa, mutta se edellyttää, että tukitoimintoja ja rahoitusta suunnataan myös uusille toimialoille ja kannustetaan klusterimaiseen yritysten yhteistyöhön.

Muuten on merkittävänä riskinä, että konsolidointi tarkoittaa samalla myös yritysten yhdenvertaisen kohtelun entistä heikompaa toteutumista, ja kasvumahdollisuuksien hukkaamista.

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry